

Gemeente
Amsterdam

Routekaart Klimaatneutraal Draagvlak Energietransitie

Tweede meting

Onderzoek, Informatie en Statistiek

In opdracht van: Ruimte en Duurzaamheid Gemeente Amsterdam

Projectnummer: 20144

Bart Sleutjes

Judith van Dijk

Mersiha Tepic

Sara Rubingh

Bezoekadres: Weesperstraat 113-117

Postbus 658, 1000 AR Amsterdam

m.tepic@amsterdam.nl

Telefoon 020 251 0402

data.amsterdam.nl

Amsterdam, oktober 2020

Foto voorzijde: Zonnepanelen op het dak van de Hermitage, fotograaf Roos Trommelen (2020)

Inhoud

Samenvatting	4
Inleiding	7
Onderzoeksvraag	7
Werkwijze en respons	8
Overige kenmerken onderzoekspopulatie	10
1 Kennis	11
1.1 Echt duurzame energiebronnen door overgrote meerderheid herkend	11
1.2 Biomassa minder als duurzaam gezien dan vorig jaar	12
2 Houding	14
2.1 Ruim drie kwart van de Amsterdammers vindt de overstap naar duurzame energie een goede zaak	14
2.2 Houding energietransitie grotendeels onveranderd	15
2.3 Ruime meerderheid is positief over aardgasvrij	16
2.4 Houding windmolens	18
3 Gedrag	19
3.1 Een kwart heeft plannen om in de komende 12 maanden duurzame maatregelen te nemen en de helft ziet hierbij obstakels	20
3.2 Minder of uitgestelde duurzame maatregelen door de coronacrisis	23
4 Enablers	25
4.1 Aanzienlijke groep verwacht hulp van de gemeente bij financiering of keuze maatregelen	25
4.2 Weinig mensen vinden de gemeentelijke communicatie goed en de grootste groep is neutraal	27
4.3 Praktische informatie, op maat voor de woning, en geen juichverhalen	29
Bijlage 1 Vragenlijst	31

Samenvatting

In opdracht van Ruimte en Duurzaamheid heeft OIS een surveyonderzoek uitgevoerd onder Amsterdammers over hun kennis, houding en gedrag ten aanzien van de energietransitie. Dit is een vervolgmeting op eerder onderzoek in 2019. Aan het onderzoek in 2020 hebben 1.320 panelleden en 371 face to face geïnterviewde personen deelgenomen. Op de dataset is een weging toegepast op basis van de kenmerken leeftijd, opleidingsniveau en migratieachtergrond om ervoor te zorgen dat het onderzoek een representatief beeld geeft van het draagvlak van Amsterdammers voor de energietransitie. Er is rekening gehouden met streefaantallen respondenten per stadsdeel (in het online en face-to-face gedeelte) om ook uitspraken over draagvlak per stadsdeel te kunnen geven.

Kennis

- Zon en wind worden door minimaal 85% van de respondenten als duurzaam gezien; waterkracht en warmte uit de aarde door minimaal 64%. Bijna de helft van de ondervraagden beschouwt restwarmte van het afvalbedrijf of de industrie als duurzaam. Andere energiebronnen zoals biomassa, stadswarmte en kernenergie worden door een minderheid als duurzaam aangemerkt. Ten opzichte van de vorige meting wordt vooral biomassa minder vaak als duurzame bron beschouwd: een afname van 36% naar 13%.
- Amsterdammers schatten hun kennisniveau ongeveer hetzelfde in als een jaar eerder. In 2020 geeft 28% van de ondervraagden aan weinig tot geen kennis te hebben over het onderwerp duurzame energie; in 2019 was dit 25%. Bijna de helft (46%) geeft wel aan kennis te hebben, tegen 50% bij de vorige meting.
- Het kennisniveau verschilt naar opleiding, leeftijd en stadsdeel. Hoger opgeleiden, Amsterdammers van 35-49 jaar en bewoners van Centrum en West hebben vaker wel kennis. Lager opgeleiden en jongeren tot 35 jaar geven vaker dan gemiddeld aan geen kennis te hebben.

Houding

- Het draagvlak voor de overstap naar duurzame energie is op dit moment groot, en grotendeels onveranderd sinds de vorige meting. Ruim driekwart van de respondenten vindt de overstap naar duurzame energie een goede zaak en twee derde geeft aan te vinden dat iedereen in de maatschappij verantwoordelijk is voor de overstap en ook zelf daaraan te zullen moeten bijdragen. Een minderheid van 13% geeft aan niets te maken te willen hebben met de energietransitie.
- Het draagvlak neemt gemiddeld genomen toe met opleidingsniveau en af met leeftijd. Ook zijn bewoners in Centrum vaker positief over duurzame energie en bewoners in Noord vaker negatief.
- Er is wel een verschil tussen wat men vindt en in hoeverre men er actief iets aan doet: een derde draagt zelf actief bij aan de overstap naar duurzame energie en ruim een

kwart probeert anderen mee te krijgen. Hoger opgeleiden en bewoners van Centrum en West zijn vaker actief, evenals Amsterdammers tussen 35 en 49 jaar.

- De houding van Amsterdammer ten aanzien van duurzame energie is het afgelopen jaar grotendeels onveranderd. Voor 68% is de houding hetzelfde gebleven, terwijl 21% van de respondenten positiever tegen duurzame energie is gaan aankijken en 9% negatiever.
- Van de respondenten vindt 60% het positief of zeer positief dat Nederland (en Amsterdam) van het aardgas af gaat. Ook vindt de meerderheid (54%) van de respondenten het positief of zeer positief dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat. Er is dus iets minder draagvlak dat Amsterdam in 2040 aardgasvrij is dan in 2050. Gemiddeld genomen zijn hoger opgeleiden en bewoners van Centrum, West en Zuidoost positiever over aardgasvrij. Amsterdammers ouder dan 50-jaar zijn minder vaak positief.

Gedrag

- Een kwart van de respondenten heeft plannen om in de komende 12 maanden duurzame maatregelen te nemen. De twee populairste maatregelen zijn spaar- / ledlampen en zonnepanelen. In 2019 had nog 37% plannen voor duurzame maatregelen. De helft van de respondenten ziet obstakels bij het nemen van duurzame maatregelen. Als obstakels worden vooral kosten of bemoeilijking door een VVE of verhuurder genoemd.
- Of mensen van plan zijn maatregelen te nemen, en welke dat zijn, hangt mede af van welke maatregelen eerder zijn genomen/uitgevoerd in de woning. Bij een grote meerderheid van 88% zijn eerder duurzame maatregelen genomen. In meer dan de helft van de gevallen zijn deze maatregelen geheel of gedeeltelijk genomen voordat men er ging wonen.
- Respondenten is gevraagd of vanwege de coronacrisis duurzame maatregelen in de woning uitgesteld of niet meer genomen gaan worden. Dit is bij een minderheid van 13% het geval. Daar staat tegenover dat 40% de maatregelen niet uitstelt en ruim een derde van de respondenten al niet van plan was om duurzame maatregelen te nemen. Vooral hoger opgeleiden stellen maatregelen vaker niet uit vanwege de coronacrisis. Maatregelen die relatief vaak worden uitgesteld zijn zonnepanelen, van het gas af gaan en elektrisch koken.
- Driekwart van de respondenten geeft aan niet versneld duurzame maatregelen te gaan nemen vanwege de coronacrisis.

Enablers: wat wordt van de gemeente verwacht?

- Een aanzienlijke groep verwacht hulp van de gemeente bij de financiering of de keuze van maatregelen. De enablers waar de meeste behoefte aan is zijn bijdragen aan de kosten (59%), informatie over subsidiemogelijkheden (59%), vrijheid geven om zelf keuzes te maken bij het nemen van duurzame maatregelen (49%) en advies welke duurzame maatregel het beste is voor de respondent (46%).
- Weinig mensen vinden de gemeentelijke communicatie goed (6%) en een derde vindt deze slecht. De grootste groep is neutraal (38%).

- Meer dan de helft van de respondenten (56%) wil via een website geïnformeerd worden. Een derde (33%) wil met een nieuwsbrief van de gemeente benaderd worden. Daarna volgen social media posts (26%), huis-aan-huis bladen(21%) en persoonlijk contact via een energiecoach (21%).
- Qua inhoud van communicatiemiddelen is vooral behoefte aan praktische tips, op maat voor de woning, en geen juichverhalen.

Inleiding

Onderzoeksvraag

Amsterdam wil een duurzame stad zijn. Daarom wil de gemeente Amsterdam in 2030 de CO₂-uitstoot verminderen met 55% en in 2050 met 95% in vergelijking met de uitstoot in 1990. De aanpak hiervoor staat beschreven in de Routekaart Amsterdam Klimaatneutraal 2050, vastgesteld door het college van B&W op 3 maart 2020. Deze Routekaart gaat over de 'energietransitie': de overgang van fossiele energie naar energie uit hernieuwbare en dus oneindig beschikbare bronnen. Daar is een brede, maatschappelijke verandering voor nodig die impact heeft op onze economie en op ons dagelijks leven.

De gemeente heeft in het Coalitieakkoord naast de verduurzamingsdoelstellingen de intentie opgenomen dat de transitie naar een duurzame stad onder bepaalde voorwaarden plaats moet vinden. De gemeente vindt draagvlak onder Amsterdammers voor de energietransitie essentieel. De overstap naar een duurzame stad mag de ongelijkheid in de stad niet vergroten. In het Coalitieakkoord wordt bijvoorbeeld genoemd dat de woonlasten voor huishoudens met lage en middeninkomens niet mogen stijgen als gevolg van de kosten van de energietransitie.

Om deze reden werd in 2019 het eerste onderzoek gedaan onder Amsterdammers om het draagvlak voor de transitie te meten. De gemeente is geïnteresseerd in de stand van de kennis, houding en gedrag van Amsterdammers ten aanzien van het gebruik van energie, energiebesparing en de overstap naar duurzame energie. Daarnaast wil de gemeente ook graag leren wat de Amsterdammers zien als potentiële maatregelen door de gemeente die ze kan ondersteunen in hun overstap/transitie naar (meer) duurzame energiebronnen.

In 2020 is de tweede meting uitgevoerd naar draagvlak voor de energietransitie onder Amsterdammers. De vragenlijst is aangepast aan de ervaringen die tijdens de eerste dataverzameling zijn opgedaan en de vragen die in de tussentijd op zijn gekomen. In dit rapport over de tweede meting staat de volgende vraag centraal:

Zien we in het afgelopen jaar een verandering in kennis, houding en gedrag ten aanzien van de energietransitie onder de Amsterdammers (en verschillende groepen Amsterdammers)?

In het rapport wordt de werkwijze toegelicht en worden de resultaten van het onderzoek uiteengezet. Met de resultaten wordt een beeld gegeven van het draagvlak voor de energietransitie onder de Amsterdammers.

Werkwijze en respons

OIS en Ruimte en Duurzaamheid van de gemeente hebben gezamenlijk een vragenlijst opgesteld die ingaat op de volgende onderwerpen:

- kennis over duurzame energiebronnen;
- houding: wat vindt de Amsterdammer van de overstap naar duurzame energie, verandering in houding;
- gedrag: het nemen van energiebewuste maatregelen in hun woning, invloed van de coronacrisis;
- hulp en communicatie door de gemeente om de overstap van Amsterdammers naar (meer) duurzame energie te bevorderen.

In deze tweede meting doen we ook uitspraken op stadsdeelniveau. Dat was in de eerste meting niet het geval. De steekproef is daarom aangepast. Er zijn 2.400 panelleden aangeschreven, met een specifieke doelstelling per stadsdeel. Per stadsdeel is er een streefaantal voor niet-westerse respondenten. Dit streefaantal is berekend op basis van het stedelijk percentage niet-westerse Amsterdammers (34%). Het zorgt ervoor dat er per stadsdeel het stedelijk percentage aan niet-westerse Amsterdammers in de steekproef aanwezig is.

Omdat we juist ook de kennis, houding en gedrag willen weten van groepen die minder vaak responderen op online onderzoeken, is de online dataverzameling aangevuld met face-to-face datacollectie (op straat). In elk stadsdeel zijn face-to-face interviews uitgevoerd. Voor de face-to-face interviews is een verkorte versie van de vragenlijst gebruikt om het hanteerbaar te maken voor dit type van dataverzameling.

Wegens de onvoorziene ontwikkelingen met betrekking tot de coronacrisis is besloten om de dataverzameling, in plaats van in het voorjaar, in het najaar van 2020 uit te voeren. De vragenlijst is in september 2020 uitgestuurd naar 2.400 leden van het online panel van OIS. Daarvan hebben 1.320 Amsterdammers de enquête ingevuld. In totaal, inclusief het face-to-face onderzoek, hebben 1.691 Amsterdammers meegedaan aan dit onderzoek.

De onderstaande tabel laat een overzicht zien van de verdeling van de respons naar achtergrondkenmerken. Om een representatief beeld te geven van het draagvlak voor de energietransitie zijn de resultaten gewogen naar leeftijd, opleidingsniveau en migratieachtergrond. De tabel geeft weer hoe de verdeling van respons eruit ziet na de toepassing van de weging. Daarnaast wordt in de 'Referentie' kolom weergegeven hoe de werkelijke verdeling van Amsterdammers is op deze kenmerken. De weging en de weegfactor zijn op stadsniveau bepaald omdat het primaire doel is om een representatief beeld te geven over het draagvlak op stadsniveau. Het weergeven van resultaten per stadsdeel is mogelijk omdat er tijdens de dataverzameling rekening gehouden is met voldoende respons per stadsdeel. Door het toepassen van de weging treedt er iets meer afwijking op in de verdeling over de stadsdelen ten opzichte van de referentie. Dit is acceptabel zolang er voldoende waarnemingen zijn per stadsdeel om de resultaten op dit niveau te kunnen tonen.

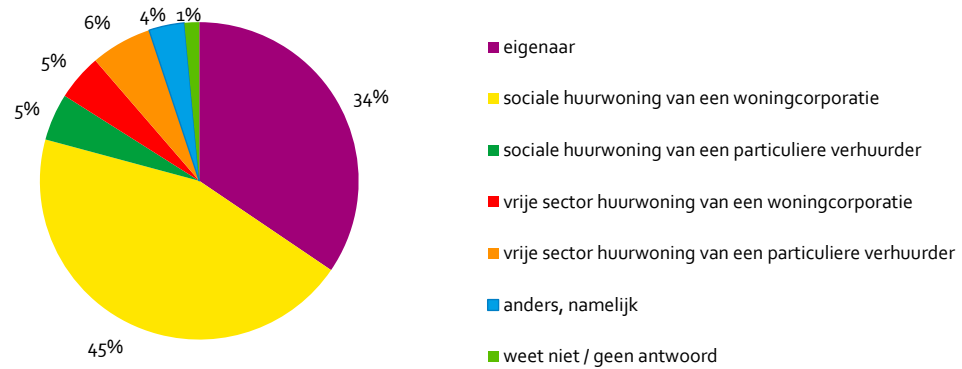
Achtergrondkenmerken respons

	Ongewogen		Gewogen		Referentie
	#	%	#	%	%
<i>Leeftijd</i>					
< 35 jaar	269	16	685	42	32
35-49 jaar	332	20	341	21	21
50-64 jaar	571	34	334	20	18
65 plus	487	29	257	16	13
onbekend	32	2	32	2	
<i>Opleidingsniveau</i>					
laag	164	10	396	24	24
midden	339	20	604	37	32
hoog	1097	65	573	35	45
onbekend	91	5	76	5	
<i>Migratieachtergrond</i>					
geen migratieachtergrond	1050	62	726	44	46
migratieachtergrond westers	176	10	152	9	19
migratieachtergrond niet-westers	420	25	738	45	36
onbekend	45	3	34	2	
<i>Stadsdeel</i>					
Centrum	161	10	104	9	10
West	265	16	253	15	17
Nieuw-West	324	19	362	22	18
Zuid	263	16	187	11	17
Oost	245	15	193	12	16
Noord	180	11	202	12	11
Zuidoost	195	12	206	13	10
onbekend	57	3	143	9	
<i>Geslacht</i>					
man	894	53	855	52	50
vrouw	775	46	778	47	50
anders	2	0	2	0	
onbekend	20	1	14	1	
Totaal	1691		1649		

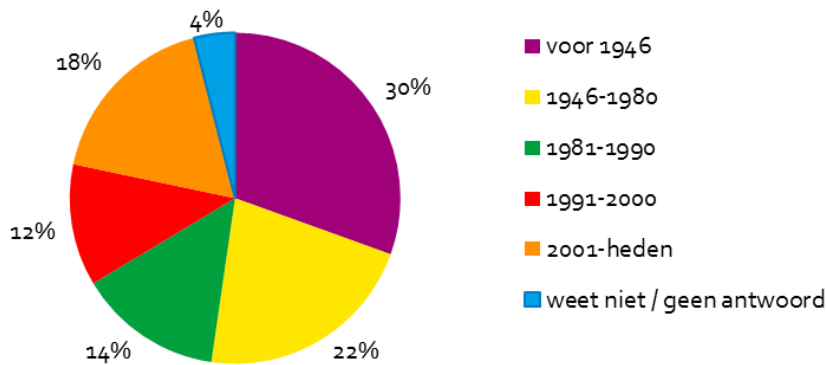
Overige kenmerken onderzoekspopulatie

De grootste groep van de respondenten bewoont een sociale huurwoning van een corporatie (45%). Ruim een derde van de onderzoekspopulatie betreft een eigenaar-bewoner (34%). Drie op de tien respondenten woont in een vooroorlogse woning; bijna een kwart bewoont een pand dat gebouwd is tussen 1946 en 1980.

Onderzoekspopulatie naar woonsituatie

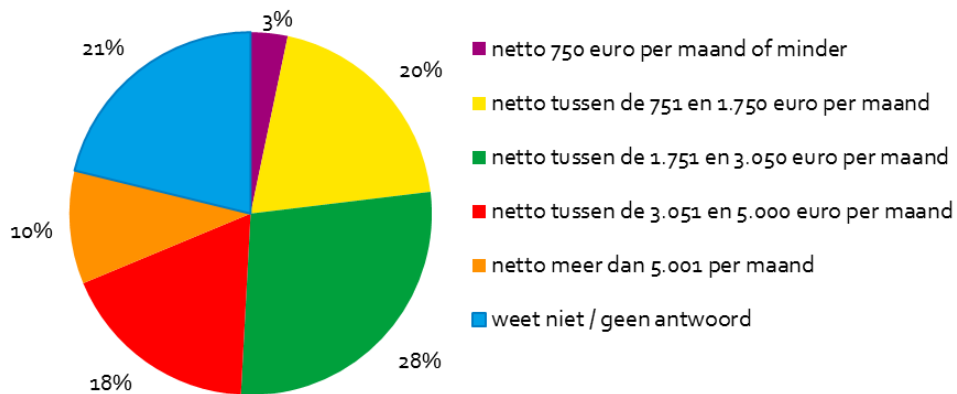

Onderzoekspopulatie naar bouwjaar woning

Ruim de helft van de onderzoekspopulatie heeft een huishoudensinkomen tot hooguit 3.050 euro netto per maand. Een relatief grote groep (21%) heeft deze vraag echter niet beantwoord.

Onderzoekspopulatie naar huishoudensinkomen

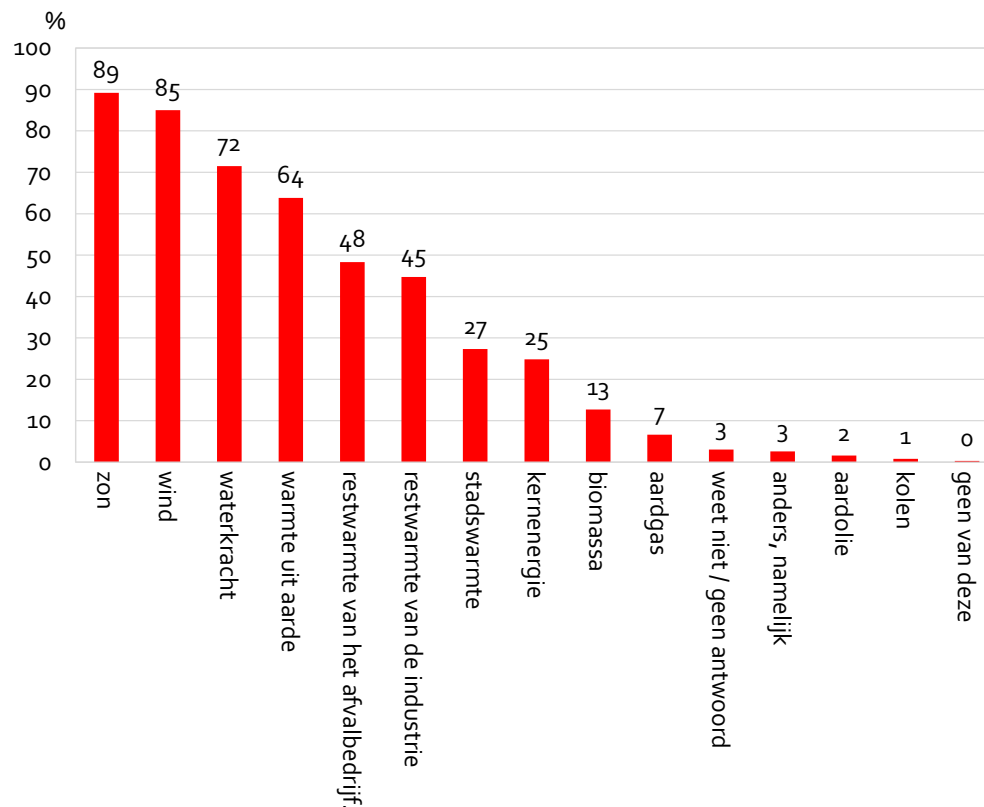
1 Kennis

In dit hoofdstuk wordt besproken hoe het staat met de kennis van Amsterdammers van de overstap naar duurzame energie.

1.1 Zon en wind door overgrote meerderheid herkend als duurzame energiebronnen

Om de kennis van Amsterdammers over duurzame energie(bronnen) te kunnen peilen is gevraagd om aan te geven welke energiebronnen men duurzaam acht. Figuur 1.1 geeft het beeld van de antwoorden weer. Men was in de gelegenheid om meerdere opties aan te kruisen. Vandaar dat we per bron weer kunnen geven welk aandeel van de respondenten elk van de bronnen als duurzaam heeft aangemerkt. Zon en wind worden door 89% cq. 85% van de respondenten als duurzaam gezien; waterkracht en warmte uit de aarde door minimaal 64%. Bijna de helft van de ondervraagden beschouwt restwarmte van het afvalbedrijf of de industrie als duurzaam. Andere energiebronnen zoals biomassa, stadswarmte en kernenergie worden door een minderheid als duurzaam aangemerkt. Diegenen die de optie 'anders' hebben ingevuld, geven bijvoorbeeld waterstof(gas) als additionele optie aan.

Figuur 1.1 Welke van de volgende energiebronnen zijn volgens u duurzaam? (n=1649)

De resultaten verschillen enigszins per stadsdeel. Bewoners van stadsdeel Centrum noemen vaker zon (98%), wind (95%), waterkracht (79%) en warmte uit aarde (73%) als duurzame bron. Bewoners van Noord beschouwen zon (80%), wind (72%) en waterkracht (62%) juist relatief minder vaak als een duurzame bron. Daarnaast wordt wind ook in West vaker als duurzame bron gezien (92%) en warmte uit aarde juist minder vaak door bewoners in Zuid (57%). Amsterdammers met een laag opleidingsniveau erkennen minder vaak zon (80%), wind (69%) en waterkracht (51%) als duurzame bronnen. Hoogopgeleide Amsterdammers noemen vooral aardwarmte (73%) en wind (93%) vaker dan gemiddeld als duurzame bron. Bewoners van West zijn relatief vaker hoogopgeleid en

Jongeren (tot 35 jaar) erkennen stadswarmte (43%) en biomassa (22%) vaker als duurzame bronnen, maar zien de zon juist iets minder vaak als duurzaam (82%). Amsterdammers van 65 jaar en ouder zien wind (78%), waterkracht (66%) en warmte uit aarde (56%) minder vaak als duurzaam; kernenergie juist vaker (31%).

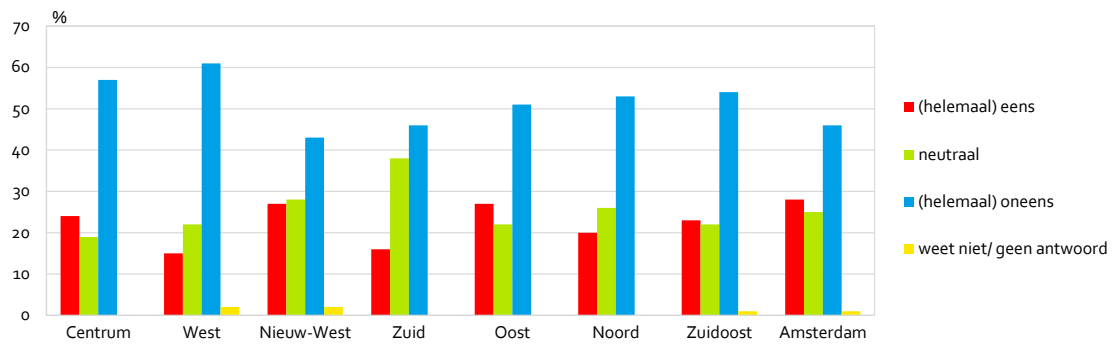
1.2 Biomassa minder als duurzaam gezien dan vorig jaar

In de meting vorig jaar gaven ook de meeste respondenten aan zon en wind als duurzame energiebronnen te herkennen, daarna waterkracht en warmte uit de aarde, en daarna restwarmte.

Ten opzichte van 2019 zien minder mensen biomassa als duurzame energiebron. Vorig jaar was dit 36% en dit jaar 13%. Bij de vraag naar de mening over de energietransitie werd in open antwoorden vaak gerefereerd naar de discussie over biomassa in de media en het uitstel van de komst van de biomassacentrale in Diemen dit jaar. Wellicht heeft dit dus een rol gespeeld bij de bijstelling van de mening.

Amsterdammers schatten hun kennisniveau ongeveer hetzelfde in als vorig jaar. In 2020 geeft 28% van de ondervraagden aan weinig tot geen kennis te hebben over het onderwerp duurzame energie (Figuur 1.2). In 2019 was dit 25%. Bijna de helft (46%) geeft wel aan kennis te hebben, tegen 50% bij de vorige meting.

Het kennisniveau verschilt naar opleiding en naar stadsdeel. Lager opgeleide Amsterdammers geven vaker aan geen kennis te hebben van duurzame energie (38%). Van de hoger opgeleiden heeft 60% wel kennis. Ook bewoners van West (61%) en Centrum (57%) geven vaker aan wel kennis te hebben. Daarnaast zien we verschillen tussen leeftijdsgroepen. Vooral jongeren tot 35 jaar geven relatief vaak aan geen kennis te hebben (37%). De groep 35 tot 49 jaar heeft het vaakst wel kennis (55%).

Figuur 1.2 Ik heb weinig tot geen kennis over het onderwerp, totaal en naar stadsdeel (n=1649)

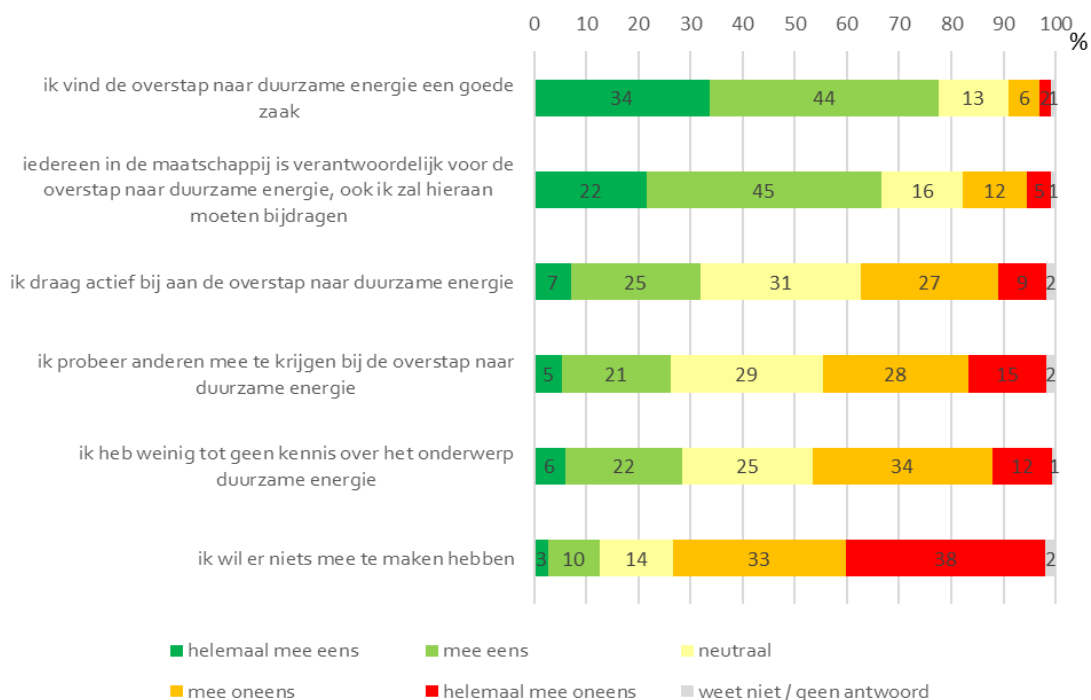
2 Houding

Dit hoofdstuk gaat over de houding die Amsterdammers hebben ten aanzien van de energietransitie en of die houding veranderd is.

2.1 Ruim driekwart van de Amsterdammers vindt de overstap naar duurzame energie een goede zaak

In 2019 vond driekwart van de respondenten (75%) de overstap naar duurzame energie een goede zaak en in 2020 betreft dit ruim driekwart (78%). Daarnaast geeft 67% aan te vinden dat iedereen in de maatschappij verantwoordelijk is voor de overstap en ook zelf daaraan te zullen moeten bijdragen (Figuur 2.1). In 2019 ging het om 68%. Dit geeft aan dat het draagvlak voor de overstap naar duurzame energie op dit moment groot is. Dit draagvlak is ook grotendeels onveranderd ten opzichte van de vorige meting.

Figuur 2.1 Hoe kijkt u in het algemeen aan tegen (de overstap naar) duurzame energie? (n=1649)

Wel zien we verschillen naar stadsdeel, opleidingsniveau en leeftijd. Bewoners in Centrum vinden vaker dan gemiddeld de overgang naar duurzame energie een goede zaak (88%); bewoners van Nieuw-West en Noord zijn het juist minder vaak met deze stelling eens (beiden 70%). Hoger opgeleiden vinden de overstap relatief vaker een goede zaak (87%) en lager opgeleiden juist

minder vaak (67%). De leeftijdsgroepen 50-64 jaar (72%) en 65-plus (69%) zien de overstap minder vaak als een goede zaak.

Een vergelijkbaar patroon zien we bij de stelling dat iedereen in de maatschappij verantwoordelijk is voor de overstap en daaraan moet bijdragen. Bewoners van Centrum zijn het hier veel vaker dan gemiddeld mee eens (80%) en bewoners van Noord juist minder vaak (56%). Daarnaast zijn hoger opgeleiden het veel vaker eens met deze stelling (79%) dan lager opgeleiden (52%). Het aandeel dat het (helemaal) eens is met deze stelling neemt enigszins af met leeftijd: bij de groep tot 35 jaar is dit 69% en bij de groep 65-plus 61%.

Er is wel een verschil tussen wat men vindt en in hoeverre men er actief iets aan doet. 32% is het (helemaal) eens met de stelling 'ik draag actief bij aan de overstap naar duurzame energie'; 36% is het daarmee (helemaal) oneens, en 31% is neutraal. In 2019 zei nog 37% actief bij te dragen aan de overstap. Hoger opgeleiden geven vaker aan actief bij te dragen aan de energietransitie: 43% is het met deze stelling eens, vergeleken met 23% van de lager opgeleiden. Vooral in Zuid dragen bewoners naar verhouding minder vaak actief bij aan de energietransitie (24%). Naar leeftijdscategorieën is de groep 45-49 jaar het vaker eens met deze stelling (41%) en de groep 65-plus minder vaak (26%).

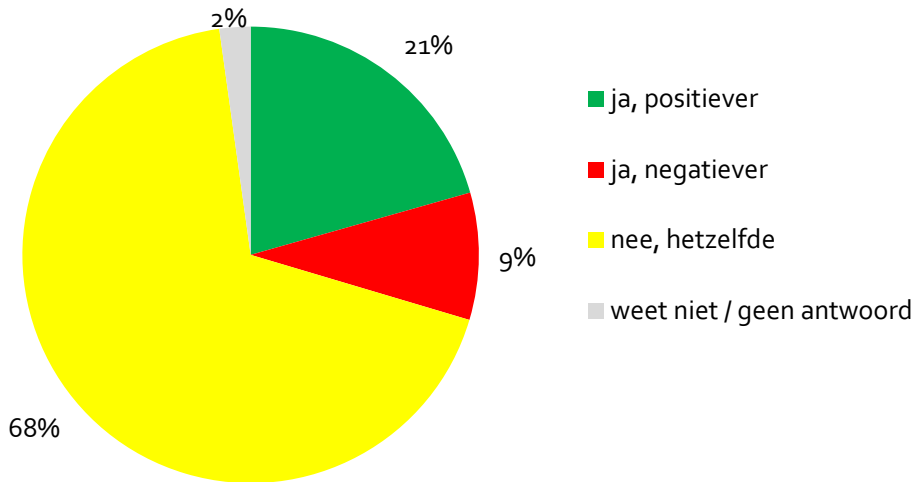
Met de stelling 'ik probeer anderen mee te krijgen bij de overstap naar duurzame energie' is 26% het (helemaal) eens en 43% het (helemaal) oneens. In 2019 was nog 32% het eens met deze stelling. Bewoners van West (36%) en Centrum (45%), en hoger opgeleiden (34%) geven relatief vaak aan te proberen anderen mee te krijgen. Onder bewoners van Nieuw-West is dit minder vaak het geval (19%). Ook de leeftijdsgroep 35-49 jaar is het vaker eens (34%).

Tot slot geeft 13% aan niets te maken te willen hebben met de energietransitie; vergelijkbaar met 2019 (12%). Een grote meerderheid van 71% is het met deze stelling oneens. Bewoners in Noord zijn het minder vaak oneens met de stelling 'ik wil er niks mee te maken hebben' (64%). Bewoners in Centrum (81%) en West (77%) zijn het juist vaker oneens. Er is bovendien een groot verschil naar opleidingsniveau: lager opgeleiden zijn het veel vaker eens met deze stelling (23%) dan gemiddeld en vergeleken met hoogopgeleiden (4%). Ook jongeren tot 35 jaar zijn het vaker eens (18%); de groep 35-49 jaar is het het minst vaak eens (5%).

2.2 Houding energietransitie grotendeels onveranderd

De houding van Amsterdammer ten aanzien van duurzame energie is het afgelopen jaar grotendeels onveranderd. Op de stelling 'Bent u in het afgelopen jaar anders gaan aankijken tegen duurzame energie?' antwoordt 68% dat de houding hetzelfde is gebleven. Daarnaast kijkt 21% van de respondenten positiever aan tegen duurzame energie en 9% negatiever (Figuur 2.2). Opvallend is dat middelbaar opgeleiden vaker negatiever tegen duurzame energie zijn gaan aankijken (14%) dan lager (8%) en hoger opgeleiden (7%). Ook bewoners in Noord hebben vaker een negatievere houding ten aanzien van duurzame energie dan een jaar geleden (16%).

Figuur 2.2 Bent u in het afgelopen jaar anders gaan aankijken tegen duurzame energie? (n=1649)

Mensen die positiever zijn gaan aankijken tegen duurzame energie geven vaak als reden de noodzaak vanuit klimaatverandering en de toekomst van de planeet. Andere redenen die vaak genoemd worden: dat er meer mogelijkheden zijn en dat men meer informatie en kennis heeft gekregen, bijvoorbeeld door voorlichting en aandacht in de media (Figuur 2.3).

Figuur 2.3 Redenen om positiever tegen duurzame energie aan te kijken (n=1649)

Mensen die negatiever zijn gaan aankijken tegen duurzame energie geven vaak als reden dat energiebronnen minder duurzaam blijken dan eerder gedacht; biomassa wordt veel genoemd. Veel mensen geven ook de kosten als reden voor hun negatievere houding. Daarnaast heeft een aantal respondent om verschillende redenen twijfels over de beslissing om van het gas af te stappen (Figuur 2.4).

Figuur 2.4 Redenen om negatiever tegen duurzame energie aan te kijken (n=1649)

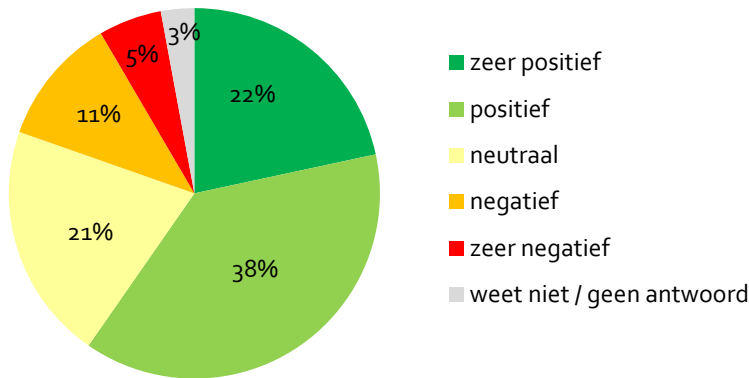

2.3 Ruime meerderheid is positief over aardgasvrij

De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland, en dus ook Amsterdam, in 2050 aardgasvrij moet zijn. Van de respondenten vindt 60% het positief of zeer positief dat Nederland (en Amsterdam) van het aardgas af gaat; 17% is negatief of zeer negatief en 21% is neutraal (Figuur 2.5). Hoger opgeleiden (66%) en bewoners van Zuidoost (67%), Centrum (66%) en West (65%) zijn vaker positief. Bewoners van Noord (52%) en Zuid (53%) zijn minder vaak positief.

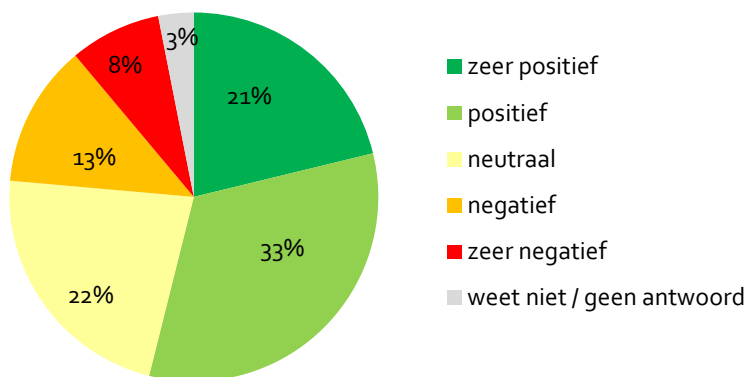
Uitgesplitst naar leeftijd zijn vooral de groepen 50-64 jaar (53%) en 65-plus (48%) minder positief over aardgasvrij in 2050.

Figuur 2.5 De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland, en dus ook Amsterdam, in 2050 aardgasvrij moet zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam van het aardgas af gaat?(n=1649)

Het beleid van de gemeente Amsterdam is om in 2040 aardgasvrij te zijn, dus tien jaar eerder dan de Rijksoverheid heeft besloten. De meerderheid (54%) van de respondenten vindt het positief of zeer positief dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat; 21% is negatief of zeer negatief en 22% is neutraal (Figuur 2.6). Er is dus iets minder draagvlak dat Amsterdam in 2040 aardgasvrij is dan in 2050. Vooral bewoners van Zuidoost zijn relatief vaak positief (66%). Ook zien we dat het draagvlak voor aardgasvrij in 2040 afneemt met leeftijd: de groep tot 35 jaar oud is het vaakst positief (60%), de groepen 50-64 jaar (46%) en 65-plus (45%) zijn minder vaak enthousiast.

Figuur 2.6 Amsterdam wil in 2040 aardgasvrij zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat?(n=1649)

Ruim drie kwart (78%) van de respondenten vindt de overstap naar duurzame energie een goede zaak en een meerderheid is positief over aardgasvrij. De houding van Amsterdammers is dus overwegend positief. Wel valt op dat men positiever denkt over de energietransitie in het

algemeen dan over het specifiekere beleid van een aardgasvrije stad. Ook uit landelijk onderzoek blijkt dat mensen positiever zijn over het algemene beleid, dan over specifiekere maatregelen.

Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) publiceerde in mei 2020 'Op weg naar aardgasvrij wonen; de energietransitie vanuit burgerperspectief'¹. De dataverzameling, analyses en uitwerking van dit rapport zijn uitgevoerd voorafgaand aan de huidige coronacrisis. Het SCP concludeert voor Nederland dat "(...) er in de basis steun lijkt te zijn voor beleid om klimaatverandering tegen te gaan. Dit vertaalt zich echter niet automatisch naar steun voor specifieke maatregelen, zoals een aardgasvrije woningvoorraad in 2050. Dit blijkt ook uit onze studie: meningen over het aardgasvrij-beleid zijn verdeeld. Een kleinere groep (49%) geeft aan het aardgasvrij-beleid te steunen, terwijl 27% aangeeft het beleid niet te steunen" (SCP, 2020, p.48). De vraagstelling van het SCP was: "In welke mate bent u voor of tegen het plan dat alle woningen in 2050 aardgasvrij moeten zijn?" Het SCP legde respondenten deze vraag voor na een korte uitleg over wat het aardgasvrij-beleid behelst" (SCP, 2020, p.18).

2.4 Houding windmolens

Halverwege 2019 stonden er 38 windmolens in Amsterdam. Voor het jaar 2030 worden waarschijnlijk 17 extra windmolens geplaatst. Amsterdammers is daarom gevraagd hoe zij aankijken tegen het realiseren van deze windmolens. OIS heeft daarnaast een rapport geschreven over het draagvlak voor windmolens (2020²) in zeven gebieden waar wordt gezocht naar geschikte mogelijke locaties voor extra windmolens.

Uit beide onderzoeken blijkt dat een ruime meerderheid positief is over de plaatsing van extra windmolens in Amsterdam. Ruim de helft van de respondenten die in en rond de zoekgebieden wonen geeft aan dat zij het (helemaal) eens is met de plaatsing van extra windmolens in de stad (56%). Bij respondenten uit de stad als geheel ligt dit aandeel hoger, namelijk op 65%. Onder bewoners in en rond de zoekgebieden is de weerstand tegen bijplaatsing van windmolens groter dan in de stad als geheel: 30% versus 14%.

¹ S.Scholte, Y. de Kluienaar, T. de Wilde, A. Steenbekkers en C. Carabain (2020). Op weg naar aardgasvrij wonen; de energietransitie vanuit burgerperspectief. Den Haag; SCP.

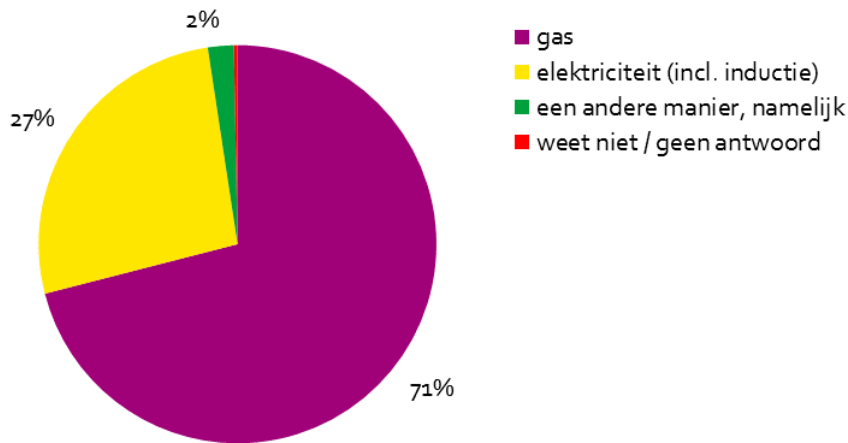
² OIS (2020). Draagvlakonderzoek nieuwe windmolens in Amsterdam

3 Gedrag

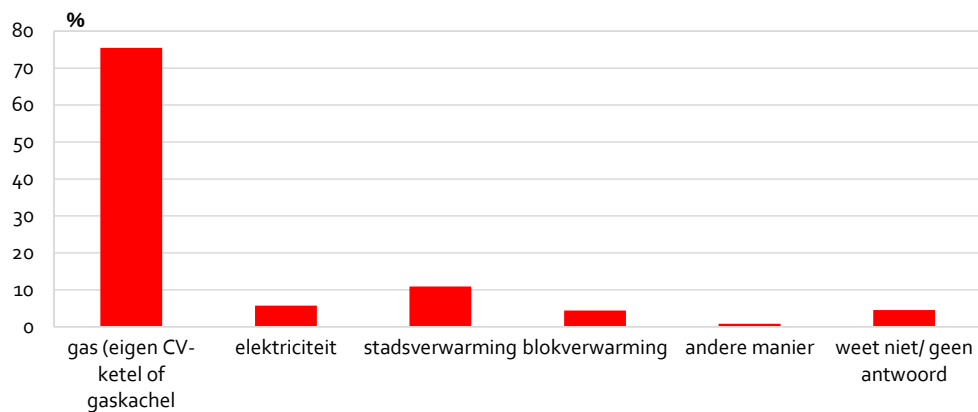
Dit hoofdstuk gaat in op het gedrag van Amsterdammers als het gaat over de transitie naar duurzame energie. Aan Amsterdammers is gevraagd welke duurzame maatregelen ze willen gaan uitvoeren in hun woning. Dit jaar is specifiek gevraagd naar de invloed van de coronacrisis.

Op dit moment kookt een grote meerderheid van de respondenten op gas (71%); ruim een kwart kookt elektrisch (27%). Ook de verwarming van de woning gebeurt bij een grote meerderheid (76%) met gas, via een eigen Cv-ketel of gaskachel. Dit komt overeen met de resultaten van 2019.

Figuur 3.1 Kookt u op gas of elektriciteit?

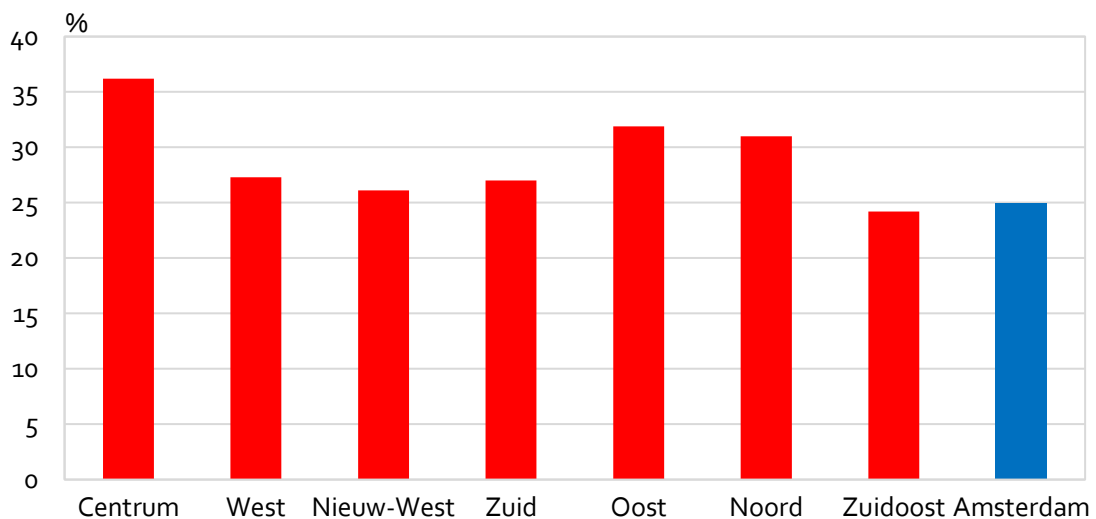
Figuur 3.2 Op welke manier wordt uw woning verwarmd?

3.1 Een kwart heeft plannen om in de komende 12 maanden duurzame maatregelen te nemen en de helft ziet hierbij obstakels

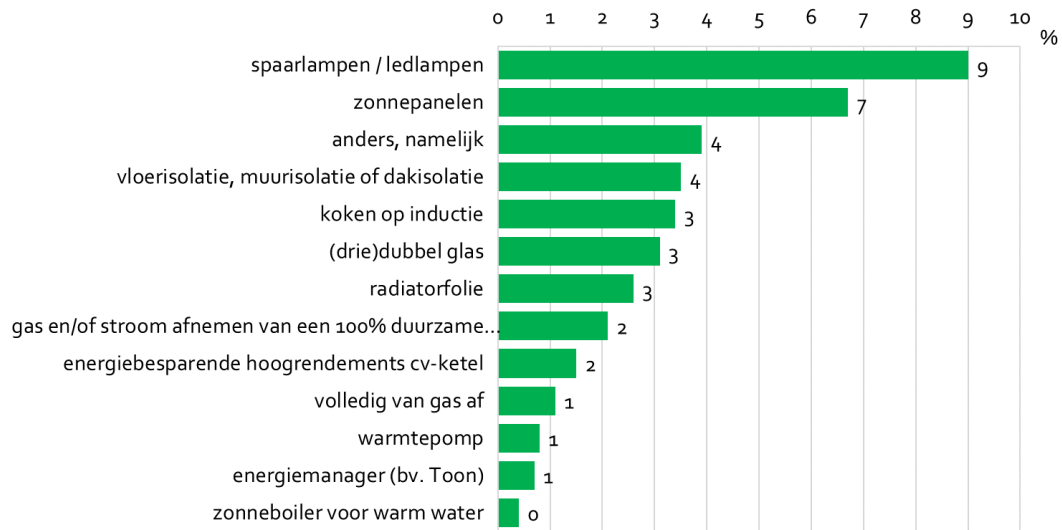
Een kwart (25%) van de respondenten geeft aan dat er in het huishouden en/of de VVE plannen zijn om de komende twaalf maanden (nog) meer energiebewuste maatregelen te nemen (Figuur 3.1). Ruim de helft van de respondenten (55%) heeft geen plannen voor maatregelen de komende twaalf maanden, en 20% weet het niet of heeft geen antwoord gegeven. Bewoners in Centrum (36%), Oost (32%) en Noord (31%) hebben vaker plannen om het komende jaar meer duurzame maatregelen te nemen. Het aandeel respondenten met plannen neemt ook toe met leeftijd: jongeren tot 35 jaar hebben het minst vaak plannen (17%); ouderen van 65-plus het vaakst (34%). Ouderen hebben wel kleinere ingrepen in gedachten, zoals spaarlampen of het afnemen van energie van een 100% duurzame energieleverancier. Amsterdammers met een hoger opleidingsniveau hebben ook veel vaker plannen (35%) dan midden (20%) en lager opgeleiden (19%).

Figuur 3.1 Zijn er plannen in uw huishouden en/of VVE om in de komende 12 maanden (nog) meer duurzame maatregelen te nemen? (n=1649)

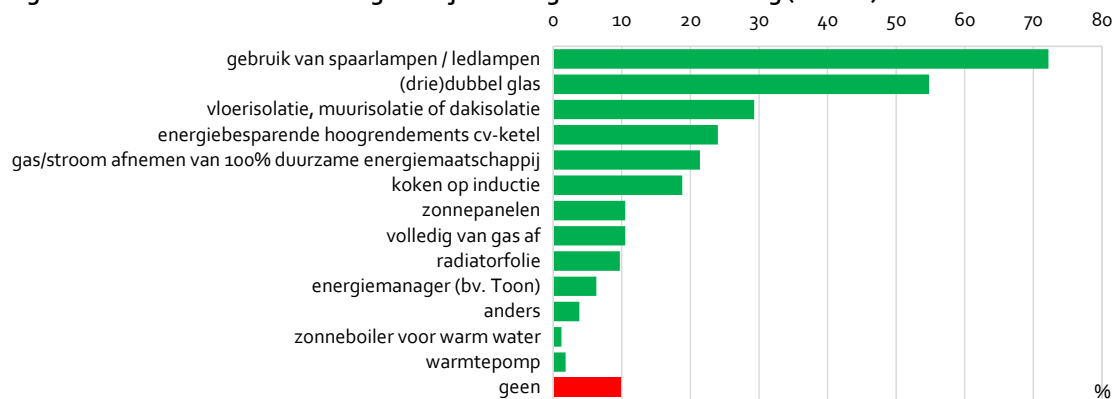
De respondenten is gevraagd of ze van plan zijn de komende 12 maanden (nog) meer duurzame maatregelen te nemen. In 2019 waren de twee populairste maatregelen (drie)dubbel glas (16%) en een hoogrendements Cv-ketel (11%). Zoals Figuur 3.2 laat zien zijn in 2020 de twee populairste maatregelen spaar-/ledlampen (9%) en zonnepanelen (7%). De verschuiving in voornemens lijkt erop te wijzen dat een deel van de Amsterdammers haar plannen heeft bijgesteld naar minimale ingrepen zoals spaar-/ledlampen. Mogelijke verklaringen hiervoor zijn de ervaren obstakels en de coronacrisis. Hier wordt verderop in het rapport nader op ingegaan.

Figuur 3.2 Welke maatregelen worden overwogen? (n=1649)

Of mensen van plan zijn maatregelen te nemen, en welke dat zijn, hangt mede af van welke maatregelen eerder zijn genomen/uitgevoerd in de woning. Bij een grote meerderheid van 88% zijn eerder duurzame maatregelen genomen. Zo geeft 72% van de respondenten aan al spaar- of ledlampen te hebben en 55% geeft aan dat de maatregel (drie)dubbelglas al uitgevoerd is. Bij een aanzienlijke minderheid is sprake van isolatie (29%), een energiebesparende hoogrendements Cv-ketel (24%), afnemen bij een 100% duurzame energiemaatschappij (21%) of koken op inductie (19%). In meer dan de helft van de gevallen (53%) zijn deze maatregelen geheel of gedeeltelijk genomen voordat men er ging wonen. Bij 10% van de respondenten zijn er geen duurzame maatregelen geweest (Figuur 3.3).

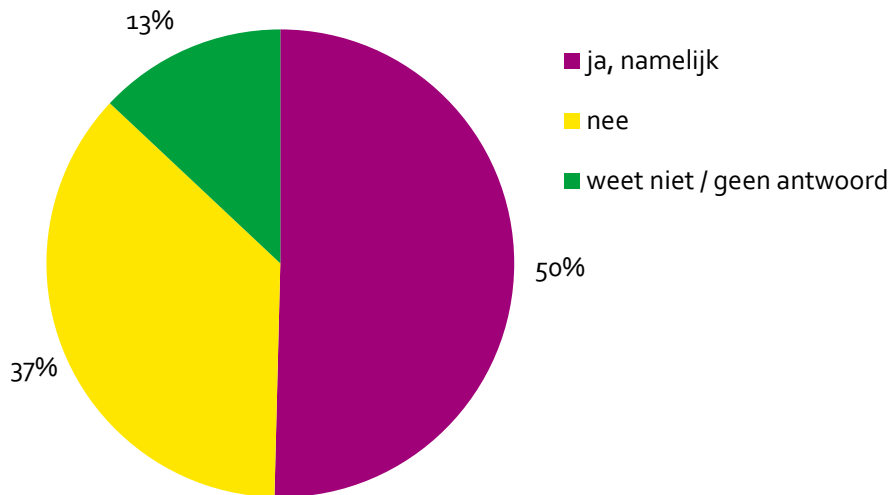
Figuur 3.3 Welke duurzame maatregelen zijn eerder genomen in de woning (n=1649)

De helft van de respondenten ervaart of verwacht obstakels bij het nemen van deze duurzame maatregelen; 37% ervaart of verwacht geen obstakels en 13% weet het niet of geeft geen antwoord (Figuur 3.4). Hoger opgeleiden verwachten vaker obstakels (56%); lager opgeleiden (44%) en middelbaar opgeleiden (43%) juist minder vaak dan gemiddeld. Jongeren tot 35 jaar verwachten minder vaak obstakels (43%). Ook verwachten Amsterdammers met koopwoningen (58%) vaker obstakels dan Amsterdammers die huren (41%). Het zou kunnen dat huurder meer

leunen op de verhuurder en om die reden zich minder bekommeren over (obstakels bij) verduurzamingsmaatregelen.

Figuur 3.4 Ervaart u of verwacht u bepaalde obstakels bij het nemen van deze duurzame maatregelen? (n=1649)

Verreweg het meest genoemde obstakel betreft de kosten van de maatregelen. Daarnaast geven mensen aan dat de VVE of verhuurder een obstakel is bij het nemen van duurzame maatregelen, of dat het een oud (monumentaal) pand betreft. Daarbij wordt in het bijzonder tegenwerking bij, of de onmogelijkheid van, het plaatsen van zonnepanelen genoemd (Figuur 3.5).

Figuur 3.5 Meest genoemde obstakels bij het nemen van duurzame maatregelen (n=1649)

I&O Research deed in opdracht van Binnenlands Bestuur in 2019 en 2020 onderzoek onder Nederlanders naar duurzaamheid³. Een vraag is dit onderzoek was: Heeft u concrete plannen dit jaar (2020) iets te doen om uw woning energiezuiniger te maken? Hoewel de vraagstelling en antwoordcategorieën wat verschillen van het onderzoek in Amsterdam, volgen hierna kort de landelijke resultaten. “Een op de vijf Nederlanders (18%) heeft concrete plannen om hun woning in 2020 energiezuiniger te maken. Dit zijn vaker mensen met een boven modaal inkomen dan een onder modaal inkomen (23% versus 11%) en logischerwijs vaker huizenbezitters dan huurders (22% versus 8%). Het meest genoemd is het (laten) leggen van zonnepanelen of het plaatsen van dubbel glas of HR-glas. Het beeld is hetzelfde als in 2019. Toen had ook een op de vijf (20%) concrete plannen voor dat jaar” (I&O research, 2020, p.47). Amsterdammers lijken dus vaker naar gemiddeld in Nederland bereid te zijn om duurzame maatregelen te nemen, zij het

³ P. Kanne, J. de Jong, L. van Noort en D. Rosegg (2020). Duurzaam denken is nog (steeds) niet duurzaam doen. Amsterdam; I&O Research.

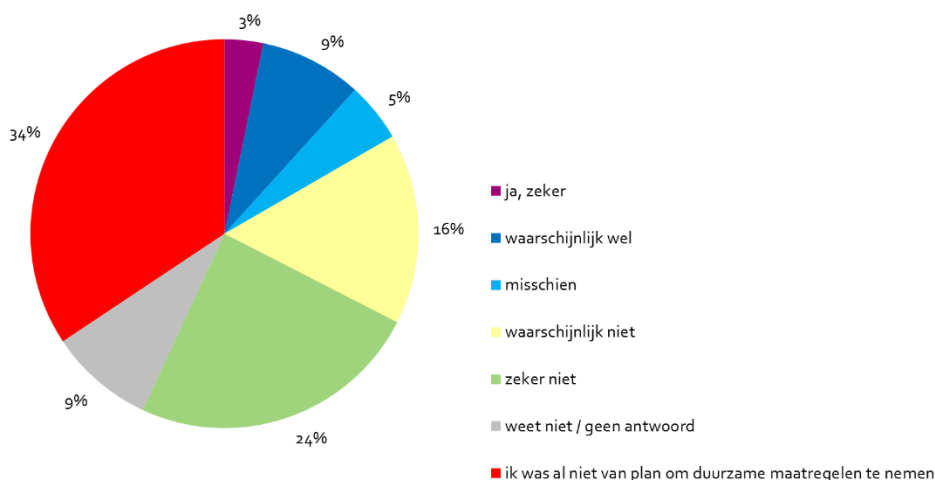
vaker spaarlampen en zonnepanelen. Ook in Amsterdam zijn kopers (40%) en Amsterdammers met een hoog inkomen (30%) vaker van plan duurzame maatregelen te nemen dan gemiddeld (25%).

3.2 Minder of uitgestelde duurzame maatregelen door de coronacrisis

Respondenten is gevraagd of de coronacrisis ervoor zorgt dat duurzame maatregelen in de woning uitgesteld of niet meer genomen gaan worden. Ruim een derde van de respondenten was al niet van plan om duurzame maatregelen te nemen en 40% stelt maatregelen (waarschijnlijk of zeker) niet uit vanwege de coronacrisis. Bij 13% van de respondenten is dat zeker of waarschijnlijk wel het geval en 5% gaat maatregelen misschien uitstellen of niet meer doen (Figuur 3.6). Zij besluiten om bijvoorbeeld geen of later zonnepanelen of (drie)dubbel glas aan te schaffen. Ook van het gas af gaan en koken op inductie worden genoemd als maatregelen die nu uitgesteld worden. Een deel van de mensen die duurzame maatregelen uitstelt of niet meer neemt, geeft aan dat vanwege inkomensdaling alles wat extra geld kost niet meer gedaan wordt (Figuur 3.7).

Hoger opgeleiden geven vaker dan gemiddeld aan dat maatregelen niet uitgesteld worden (51%) en geven ook minder vaak aan toch al geen plannen te hebben (26%). Jongeren tot 35 jaar geven minder vaak aan dat maatregelen niet worden uitgesteld (30%) en hebben vaker toch al geen plannen om duurzame maatregelen te nemen (46%). De groep 50-64 jaar geeft relatief vaak aan dat maatregelen niet uitgesteld worden (52%) en heeft minder vaak geen plannen voor duurzame maatregelen (21%). De groep 65-plus geeft vaker aan dat maatregelen niet uitgesteld worden (48%) en heeft minder vaak dan gemiddeld geen plannen voor duurzame maatregelen (23%). Daarnaast zijn er verschillen tussen stadsdelen. Bewoners in Centrum (46%), West (46%), Zuid (48%), Oost (46%) en Zuidoost (49%) geven vaker aan dat maatregelen niet worden uitgesteld door de coronacrisis. In Centrum (23%), Oost (24%), Zuidoost (26%) en West (27%) geven respondenten minder vaak dan gemiddeld aan toch al geen plannen te hebben om duurzame maatregelen door te voeren.

Figuur 3.6 Zorgt de coronacrisis ervoor dat u duurzame maatregelen in uw woning uitstelt of niet meer gaat nemen? (n=1649)

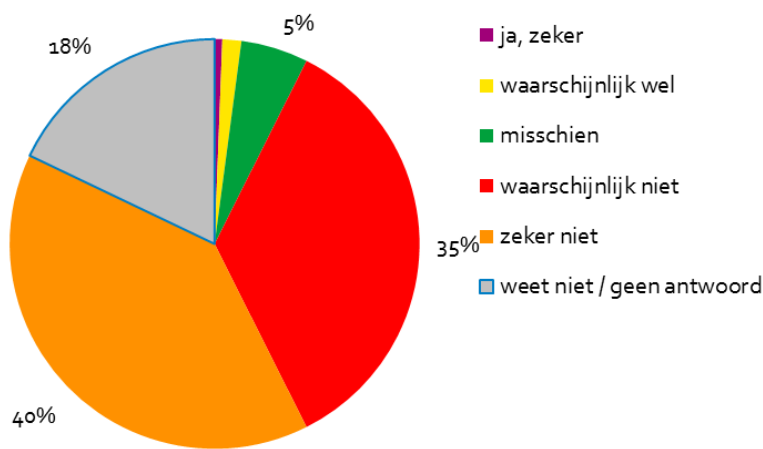

Figuur 3.7 Welke duurzame maatregelen gaat u (misschien) uitstellen of niet meer nemen vanwege de coronacrisis? (n=1649)

Driekwart van de respondenten geeft aan niet versneld duurzame maatregelen te gaan nemen vanwege de coronacrisis; 2% gaat dit zeker of waarschijnlijk wel doen (Figuur 3.8).

Figuur 3.8 Zorgt de coronacrisis ervoor dat u duurzame maatregelen in uw woning juist versneld gaat nemen? (n=1649)

Wanneer maatregelen versneld worden genomen gaat het vaak om zuinigere verlichting (spaarlampen of ledlampen), zonnepanelen of elektrisch koken. Ook geeft een aantal respondenten aan algemeen kritischer te kijken naar hoe energie bespaard kan worden (Figuur 3.9).

Figuur 3.9 Welke duurzame maatregelen heeft u extra/versneld genomen of gaat u nemen vanwege de coronacrisis? (n=1649)

4 Enablers

Dit hoofdstuk gaat in op communicatie en hulp van de gemeente Amsterdam om de overstap naar duurzame energie te vergemakkelijken.

4.1 Aanzienlijke groep verwacht hulp van de gemeente bij financiering of keuze maatregelen

Wat verwacht u van de gemeente Amsterdam om uw huishouden te helpen bij het treffen van duurzame maatregelen? Bij deze vraag konden respondenten meerdere opties aangeven. Een aanzienlijke groep verwacht hulp van de gemeente bij de financiering of de keuze van maatregelen. Een meerderheid van 59% van de respondenten verwacht dat de gemeente (een deel van) de kosten vergoedt. Een even grote meerderheid heeft behoefte aan informatie vanuit de gemeente: 59% wil informatie over financierings-en subsidiemogelijkheden. Vier op de tien respondenten heeft daarnaast behoefte aan informatie over maatregelen die samen met burens genomen kunnen worden (38%).

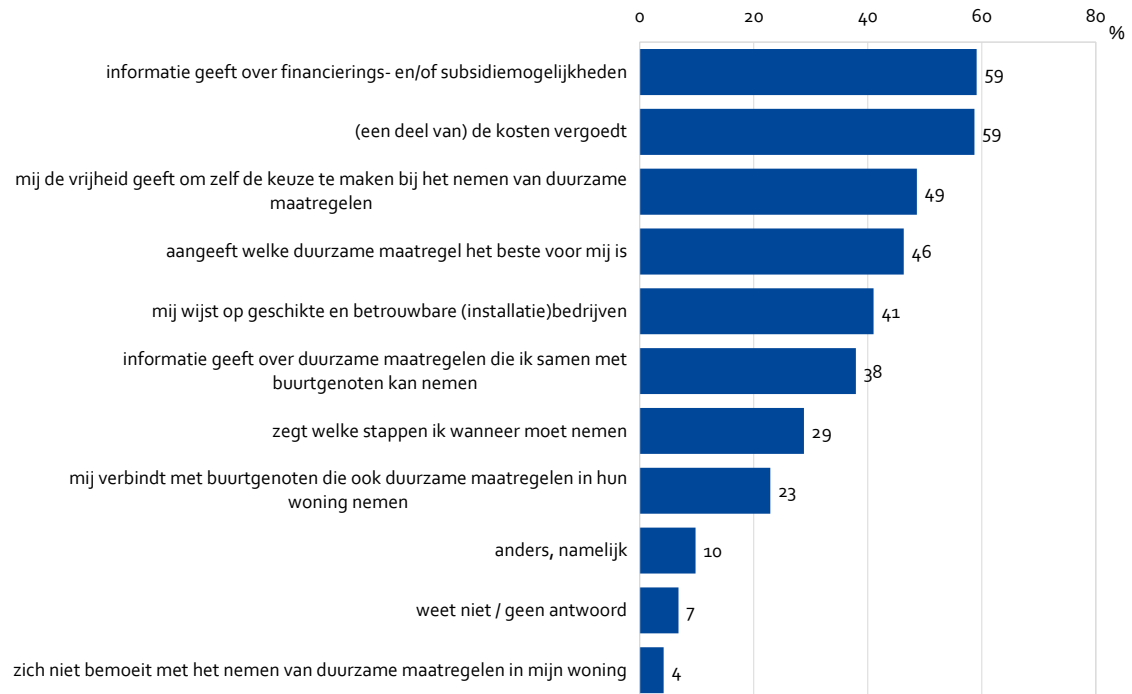
Bijna de helft (46%) wil dat de gemeente aangeeft welke maatregel het beste is voor hem/haar, 41% verwacht dat de gemeente wijst op geschikte (installatie)bedrijven en 29% verwacht dat de gemeente aangeeft welke stappen wanneer te nemen (Figuur 4.1).

Bijna een kwart van de Amsterdammers (23%) wil dat de gemeente hen verbindt met buurtgenoten die ook duurzame maatregelen in hun woning nemen.

De helft van de Amsterdammers (49%) wil dat de gemeente de vrijheid geeft om zelf de keuze te maken bij het nemen van duurzame maatregelen. Slechts 4% van de respondenten wil dat de gemeente zich niet bemoeit met het nemen van duurzame maatregelen in zijn/haar woning.

Bij de andere verwachtingen die respondenten hebben, wordt vaak genoemd dat de gemeente contact heeft met de woningcorporaties of de VVE over duurzame maatregelen. Er zijn ook mensen die om specifieke aandacht vragen voor monumenten.

Figuur 4.1 Wat verwacht u van de gemeente Amsterdam om uw huishouden te helpen bij het treffen van duurzame maatregelen? Ik verwacht dat de gemeente... [meerdere opties mogelijk] (n=1649)

Er zijn verschillen in de verwachtingen ten aanzien van de gemeente naar stadsdeel, leeftijd en opleidingsniveau. Bewoners van Zuid (43%) en Noord (51%) verwachten minder vaak dat (een deel van) de kosten vergoed worden. Jongeren tot 35 jaar hebben deze verwachting vaker (69%); de groepen 50-64 jaar (46%) en 65 plus (50%) juist minder vaak. Hoger opgeleiden verwachten dit minder vaak (50%) en vooral middelbaar opgeleiden relatief vaak (66%).

Informatie over financierings- en/of subsidiemogelijkheden wordt vaker gewenst in West (68%) en minder in Zuid (47%). Wederom wordt dit vaker gewenst door jongeren tot 35 jaar (67%) en minder vaak door de groepen 50-64 jaar (52%) en 65 plus (44%). Hoger opgeleiden hebben deze verwachting vaker (66%) en lager opgeleiden het minst vaak (48%).

Jongeren tot 35 jaar verwachten vaker de vrijheid om zelf de keuze te maken bij het nemen van duurzame maatregelen (56%). De groepen 50-64 jaar (43%) en 65-plus (40%) hebben deze behoefte minder.

Aangeven welke maatregel het beste voor de respondent is wordt vaker gewenst in West (56%), en minder in Noord (35%), Nieuw-West (40%) en Zuid (41%). Ook hier zijn het vooral jongeren die hier behoefte aan hebben (56%); de groepen 50-64 jaar (35%) en 65-plus (38%) verwachten dit minder vaak van de gemeente.

De respondent wijzen op geschikte en betrouwbare (installatie)bedrijven wordt vaker verwacht in West (47%) en minder vaak in Zuid (32%), Noord (33%) en Nieuw-West (35%). Ook

verwachten jongeren dit vaker (50%), terwijl de groepen 50-64 jaar (31%) en 65-plus (28%) dit minder vaak verwachten van de gemeente.

Zeggen welke stappen wanneer genomen moeten worden, wordt vaker van de gemeente verwacht in Zuidoost (40%) en minder vaak in Noord (20%) en Zuid (23%). Jongeren tot 35 jaar hebben deze verwachting vaker (37%); bewoners van 50-64 jaar (19%) of ouder dan 65 jaar (16%) minder vaak.

Bewoners in Noord willen vaker worden verbonden met buurtgenoten die ook duurzame maatregelen in hun woning nemen (32%). In Nieuw-West en Zuid (beiden 14%) is deze behoefte juist minder. Amsterdammers van 35-49 jaar hebben deze behoefte vaker (29%) dan stadgenoten tussen 50 en 64 jaar (16%) of ouder dan 65 (12%).

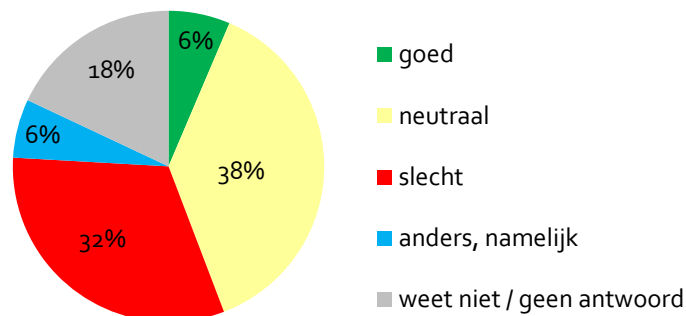
Informatie over duurzame maatregelen die met buurtgenoten genomen kunnen worden, is minder vaak gewenst in Nieuw-West (31%) en vaker in Oost (45%). Bewoners van 35-49 jaar hebben deze behoefte vaker (44%) dan stadgenoten tussen 50 en 64 jaar (30%) of ouder dan 65 (24%). Hoger opgeleiden hebben deze verwachting relatief vaker (44%); lager opgeleiden juist minder vaak (26%).

Vooraf bewoners ouder dan 65 jaar verwachten relatief vaak dat de gemeente zich niet bemoeit met het nemen van duurzame maatregelen in de woning (9%).

4.2 Weinig mensen vinden de gemeentelijke communicatie goed en de grootste groep is neutraal

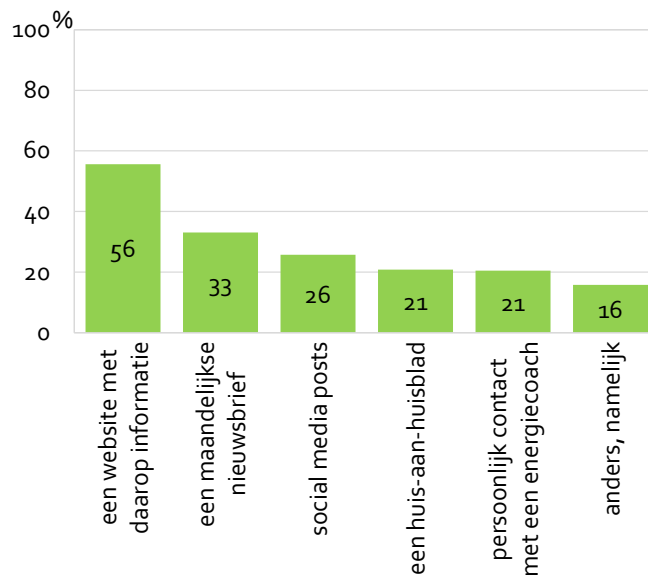
Een minderheid van 6% van de respondenten vindt de communicatie van de gemeente Amsterdam over duurzame maatregelen in huis goed, 32% vindt de communicatie slecht en de grootste groep is neutraal (38%) (Figuur 4.2). Jongeren tot 35 jaar vinden de communicatie relatief vaker goed (12%). Lager opgeleiden (42%) en middelbaar opgeleiden (38%) ervaren de communicatie juist vaker als slecht; onder hoogopgeleiden betreft dit 24%. Ook bewoners van Noord zijn bovengemiddeld vaak negatief over de communicatie door de gemeente (38%).

Figuur 4.2 Wat vindt u op dit moment van de communicatie van de gemeente Amsterdam over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis? (n=1649)

Meer dan de helft van de respondenten (56%) wil via een website geïnformeerd worden. Een derde (33%) wil met een nieuwsbrief van de gemeente benaderd worden (Figuur 4.3). In de open antwoorden geven mensen aan dat dit niet maandelijks hoeft, maar minder frequent of als er echt iets te melden valt. Daarna volgen social media posts (26%), huis-aan-huis blad (21%) en persoonlijk contact via een energiecoach (21%). Bij 'anders, namelijk' geven mensen vaak aan benaderd te willen worden per (persoonlijke) brief, e-mail, en in (buurt)bijeenkomsten met gerichte adviezen. Eén van de respondenten geeft aan dat kindvriendelijke bijeenkomsten bijdragen aan de motivatie om te komen. Een aantal mensen wijst op het belang van communicatie in de eigen taal.

Figuur 4.3 Als u zou moeten kiezen uit de onderstaande manieren van benaderen door de gemeente (over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij), welke heeft dan uw voorkeur? (n=1649)

Bewoners van Zuid willen minder vaak door middel van een huis-aan-huisblad geïnformeerd worden (12%). Bewoners van West (68%) en Zuidoost (62%) willen relatief vaak geïnformeerd worden via een website. Bewoners van Zuid (7%) en Centrum (14%) willen minder vaak geïnformeerd worden via social media; bewoners in West (33%) willen dit juist vaker. Persoonlijk contact met een energiecoach is vooral gewenst in Centrum (27%) en West (28%). Hoogopgeleiden willen vaker door middel van een website worden geïnformeerd (66%); lager opgeleiden juist minder (44%). Ook persoonlijk contact met een energiecoach wordt vooral gewenst door hoger opgeleiden: 28%, vergeleken met 15% bij lager opgeleiden. Bij social media zien we een omgekeerd patroon: lager opgeleiden willen vaker op deze manier worden geïnformeerd (33%); hoger opgeleiden minder vaak (19%). Animo voor nieuwsbrieven neemt toe met leeftijd: bij de groep tot 35 jaar wil 27% op deze manier worden geïnformeerd; bij 65-plussers betreft dit 40%. De groep 65-plus heeft juist relatief minder vaak behoefte aan informatie via een website (49%). Informatie via social media is vooral populair bij jongeren tot 35 jaar (46%); bij de groepen 50-64 jaar (8%) en 65-plus (4%) heeft slechts een kleine minderheid een voorkeur voor dit communicatiemiddel.

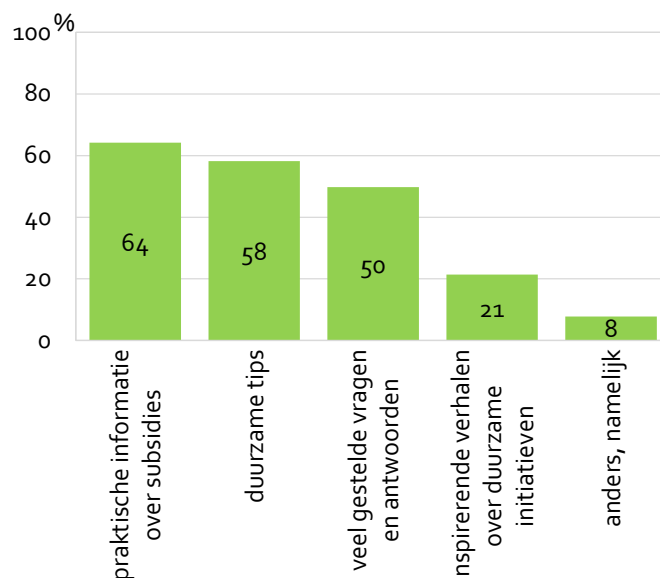
4.3 Praktische informatie, op maat voor de woning, en geen juichverhalen

Als mensen in een open vraag aangeven hoe ze het liefst benaderd willen worden door de gemeente, valt op dat veel mensen advies op maat willen voor hun woning. Deskundigheid, onafhankelijkheid, eerlijkheid en realisme zijn aspecten die mensen belangrijk vinden. Zo geeft één van de respondenten aan dat op een plankaart voor de wijk 100% elektrisch staat, terwijl hij/zij dit niet wenselijk vindt voor het soort huis en bouwjaar. Daardoor ontbreekt nu het vertrouwen. Een andere respondent geeft aan dat niet alles moet worden afgeschoven op een warmtepomp die niet geschikt is voor zijn/haar soort huizen. Iemand anders geeft aan niet alleen maar juichverhalen te willen horen, omdat dit niet geloofwaardig is. Een groep mensen geeft aan dat de gemeente de communicatie moet laten verlopen via de VVE, woningcorporatie of verhuurder.

Gevraagd naar de inhoud van de gemeentelijke informatie, wil meer dan de helft van de respondenten praktische informatie over subsidies (64%) en duurzame tips (58%). De helft van de respondenten hoort graag veel gestelde vragen en antwoorden (Figuur 4.4).

79% van de mensen heeft geen behoefte aan inspirerende verhalen over duurzame initiatieven. Ook bij de 'anders, namelijk' antwoorden geven mensen aan geen mooie verhalen, verkapte reclamecampagne of goed nieuws show te willen horen. Respondenten geven aan behoefte te hebben aan echt nuttige informatie. Iemand hoort graag ervaringen van burens in hetzelfde postcodegebied.

Figuur 4.4 Welke inhoud zou u het liefst tegenkomen bij informatie van de gemeente over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij? (n=1649)

Vooral hoger opgeleiden hebben vaak behoefte aan praktische informatie over subsidies: 74%, vergeleken met 56% bij lager opgeleiden. Ook heeft de groep hoger opgeleiden de grootste behoefte aan veel gestelde vragen en antwoorden (57%). Lager opgeleiden hebben minder vaak behoefte aan duurzame tips (48%) en inspirerende verhalen (12%). De behoefte aan duurzame

tips neemt af met leeftijd. Vooral respondenten boven de 50 jaar hebben weinig behoefte aan inspirerende verhalen. Praktische informatie over subsidies is vooral gewenst onder Amsterdammers van 35 tot 49 jaar (79%).

Bijlage 1 Vragenlijst

Online vragenlijst

1. Bent u huurder of eigenaar van uw woning?
 - ik ben eigenaar van de woning waarin ik woon
 - ik huur een sociale huurwoning van een woningcorporatie
 - ik huur een sociale huurwoning van een particuliere verhuurder
 - ik huur een vrije sector huurwoning van een woningcorporatie
 - ik huur een vrije sector huurwoning van een particuliere verhuurder
 - anders, namelijk...
 - weet niet / geen antwoord

2. Maakt uw woning deel uit van een vereniging van eigenaren (VvE)?
 - ja
 - nee
 - weet niet / geen antwoord

3. Wat is het bouwjaar van uw woning?
 - voor 1946
 - 1946-1980
 - 1981-1990
 - 1991-2000
 - 2001 -heden
 - weet niet / geen antwoord

4. Kookt u op gas of op elektriciteit?
Hiermee wordt niet de oven bedoeld.
 - gas
 - elektriciteit (incl. inductie)
 - een andere manier, namelijk...
 - weet niet / geen antwoord

5. Op welke manier wordt uw woning verwarmd?
Meerdere antwoorden mogelijk.
 - met behulp van gas (een eigen CV-ketel of gaskachel)
 - met behulp van elektriciteit
 - met behulp van stadsverwarming
 - met behulp van blokverwarming
 - op een andere manier, namelijk...
 - weet niet / geen antwoord

6. Welke van de volgende energiebronnen zijn volgens u duurzaam?

Meerdere antwoorden mogelijk.

[Antwoorden graag randomiseren.]

- aardgas
- aardolie
- kolen
- stadswarmte
- restwarmte van het afvalbedrijf (AEB)
- restwarmte van de industrie
- zon
- wind
- biomassa
- waterkracht
- warmte uit aarde
- kernenergie
- anders, namelijk....
- geen van deze
- weet niet / geen antwoord

[na vraag 6 niet meer terug kunnen klikken]

7. Duurzame energiebronnen zijn bijvoorbeeld zonne- en windenergie. Hoe kijkt u in het algemeen aan tegen (de overstap naar) duurzame energie? Kunt u per stelling aangeven in hoeverre u het ermee eens bent. [alle items 5-punts schaal van helemaal mee eens tot helemaal mee oneens] [Antwoorden graag randomiseren.]

- ik heb weinig tot geen kennis over het onderwerp duurzame energie
- ik vind de overstap naar duurzame energie een goede zaak
- iedereen in de maatschappij is verantwoordelijk voor de overstap naar duurzame energie, ook ik zal hieraan moeten bijdragen
- ik wil er niets mee te maken hebben
- ik draag actief bij aan de overstap naar duurzame energie
- ik probeer anderen mee te krijgen bij de overstap naar duurzame energie

[na vraag 7 wel meer terug kunnen klikken]

8. Bent u in het afgelopen jaar anders gaan aankijken tegen duurzame energie?

- ja, positiever (ga naar vraag 9)
- ja, negatiever (ga naar vraag 9)
- nee, hetzelfde (ga naar vraag 10)
- weet niet/geen antwoord (ga naar vraag 10)

9. Wat denkt u dat de reden is dat u <positiever/negatiever [inspelen op antwoord vraag 8]> aan bent gaan kijken tegen duurzame energie? [open vraag]

- weet niet / geen antwoord

[10a en 10b samen op 1 page]

10a. De Rijksoverheid heeft besloten dat Nederland, en dus ook Amsterdam, in 2050 aardgasvrij moet zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam van het aardgas af gaat?

- zeer positief

- positief
- neutraal
- negatief
- zeer negatief
- weet niet/geen antwoord

10b. Amsterdam wil in 2040 aardgasvrij zijn. Wat vindt u ervan dat Amsterdam in 2040 van het aardgas af gaat?

- zeer positief
- positief
- neutraal
- negatief
- zeer negatief
- weet niet/geen antwoord

11. Zijn één of meer van de onderstaande duurzame maatregelen of acties tot nu toe genomen/uitgevoerd in uw woning?

[antwoorden randomiseren, Meerdere antwoorden mogelijk]

- gebruik van spaarlampen / ledlampen
- (drie)dubbel glas
- vloerisolatie, muurisolatie of dakisolatie
- radiatorfolie
- energiebesparende hoogrendements cv-ketel
- energiemanager (bv. Toon)
- gas en/of stroom afnemen van een 100% duurzame energiemaatschappij
- volledig van gas af
- zonneboiler voor warm water
- zonnepanelen
- warmtepomp
- koken op inductie
- anders, namelijk
- geen van bovenstaande (ga naar vraag 13a)
- weet niet / geen antwoord (ga naar vraag 13a)

12. Waren deze maatregelen in uw woning genomen voordat u er ging wonen?

- ja, allemaal
- ja, gedeeltelijk
- nee
- weet niet / geen antwoord

13a. Zijn er plannen in uw huishouden en/of VVE om in de komende 12 maanden (nog) meer duurzame maatregelen te nemen? Indien ja, kunt u aangeven welke maatregelen worden overwogen? [Meerdere antwoorden mogelijk]

- ja, spaarlampen / ledlampen
- ja, (drie)dubbel glas
- ja, vloerisolatie, muurisolatie of dakisolatie

- ja, radiatorfolie
- ja, energiebesparende hoogrendements cv-ketel
- ja, energiemanager (bv. Toon)
- ja, gas en/of stroom afnemen van een 100% duurzame energiemaatschappij
- ja, volledig van gas af
- ja, zonneboiler voor warm water
- ja, zonnepanelen
- ja, warmtepomp
- ja, koken op inductie
- ja, anders, namelijk
- nee (ga naar vraag 14)
- weet niet / geen antwoord (ga naar vraag 14)

13b. Ervaart u of verwacht u bepaalde obstakels bij het nemen van deze duurzame maatregelen?

- ja, namelijk...
- nee
- weet niet / geen antwoord

14. Zorgt de coronacrisis ervoor dat u duurzame maatregelen in uw woning uitstelt, niet meer gaat nemen, of juist versneld gaat nemen?

- ja, zeker (ga naar vraag 15a)
- waarschijnlijk wel (ga naar vraag 15a)
- misschien (ga naar vraag 15a)
- waarschijnlijk niet (ga naar vraag 16)
- zeker niet (ga naar vraag 16)
- weet ik niet (ga naar vraag 16)
- ik was al niet van plan om duurzame maatregelen te nemen (ga naar vraag 16)
- vanwege de coronacrisis ben ik extra/versneld duurzaamheidsmaatregelen gaan nemen (ga naar vraag 15b)

15a. Welke duurzame maatregelen gaat u (misschien) uitstellen of niet meer nemen vanwege de coronacrisis? [open vraag]

- weet niet / geen antwoord

15b. Welke duurzame maatregelen heeft u extra/versneld genomen vanwege de coronacrisis? [open vraag]

- weet niet / geen antwoord

16. Wat verwacht u van de gemeente Amsterdam om uw huishouden te helpen bij het treffen van duurzame maatregelen? Ik verwacht dat de gemeente... [meerdere antwoorden mogelijk]

- (een deel van) de kosten vergoedt
- Informatie geeft over financierings- en/of subsidiemogelijkheden
- aangeeft welke duurzame maatregel het beste voor mij is
- mij de vrijheid geeft om zelf de keuze te maken bij het nemen van duurzame maatregelen

- zegt welke stappen ik wanneer moet nemen
- mij wijst op geschikte en betrouwbare (installatie)bedrijven
- mij verbindt met buurtgenoten die ook duurzame maatregelen in hun woning nemen
- informatie geeft over duurzame maatregelen die ik samen met buurtgenoten kan nemen
- zich niet bemoeit met het nemen van duurzame maatregelen in mijn woning
- anders, namelijk ...
- weetniet / geen antwoord

17. Wat vindt u op dit moment de communicatie van de gemeente Amsterdam over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis?

- goed
- neutraal
- slecht
- anders, namelijk...
- weet niet / geen antwoord

18a. Hoe zou u het liefst benaderd willen worden door de gemeente over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij? [open vraag]

- weet niet / geen antwoord

18b. Als u zou moeten kiezen uit de onderstaande manieren van benaderen door de gemeente (over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij), welke heeft dan uw voorkeur?

Via...

- een maandelijks nieuwsbrief
- een huis-aan-huisblad
- een website met daarop informatie
- social media posts
- persoonlijk contact met een energiecoach
- anders, namelijk...
- weet niet / geen antwoord

19. Welke inhoud zou u het liefst tegenkomen bij informatie van de gemeente over de mogelijkheden van duurzame maatregelen voor uw huis en de eventuele ondersteuning daarbij?

- nieuwsartikelen
- duurzame tips
- inspirerende verhalen over duurzame initiatieven
- praktische informatie over subsidies
- veel gestelde vragen en antwoorden
- anders, namelijk...
- weet niet/ geen antwoord

20. De ambitie van de gemeente Amsterdam is om voor het jaar 2030 circa 17 (extra) windmolens bij te plaatsen. Maximaal de helft hiervan zou in het havengebied passen. De windmolens zullen ongeveer 150 meter hoog worden en volgens alle wettelijke normen worden geplaatst (o.a. ten aanzien van geluid en slagschaduw). Met de Amsterdamse ambitie voor meer

windmolens én zonnepanelen op de helft van de geschikte daken wordt in 2030 genoeg duurzame elektriciteit opgewekt voor 80% van de Amsterdamse huishoudens. Bewoners in de buurt van de windmolens krijgen de mogelijkheid om mee te denken over de plannen en om financieel mee te profiteren van de opbrengsten.

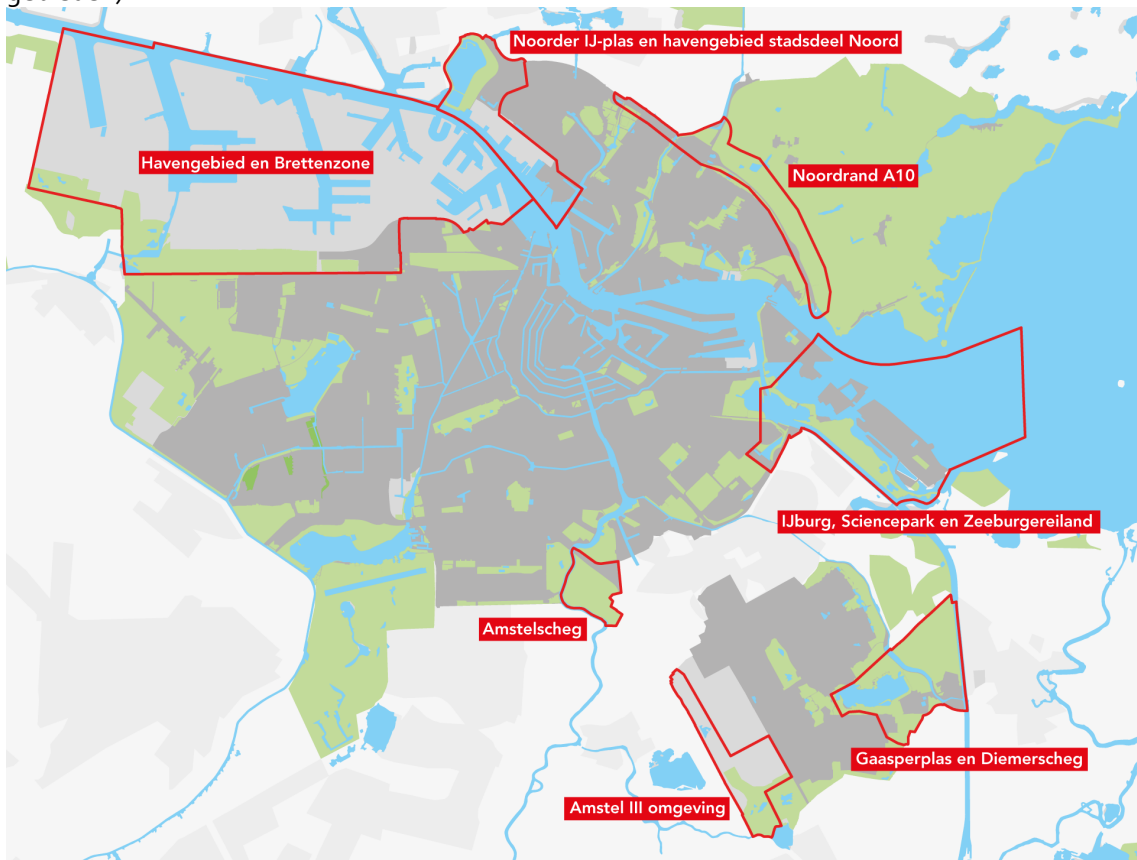
Kunt u aangegeven in hoeverre u het ermee eens bent dat extra windmolens gerealiseerd worden in Amsterdam?

- helemaal mee eens
- mee eens
- neutraal
- mee oneens
- helemaal mee oneens
- weet niet / geen antwoord (ga naar vraag 22)

21. Wilt u dat toelichten? [open vraag]

- weet niet / geen antwoord

22. Hieronder zijn 7 gebieden weergegeven waar wordt gezocht naar geschikte locaties voor de extra windmolens (plus een extra gebied als er onvoldoende mogelijkheden blijken te zijn in de 7 gebieden).

Kunt u per gebied aangegeven in hoeverre u het ermee eens bent dat daar mogelijk extra windmolens gerealiseerd worden in Amsterdam? Per gebied krijgt u de mogelijkheid om uw antwoord toe te lichten.

Per gebied 1 pagina met de juiste foto, bovenstaande vraag en een toelichting.

- 1 – Havengebied en Brettenzone
- 2 – Noorder IJ-plas en havengebied stadsdeel Noord
- 3 – Noordrand A10
- 4 – IJburg, Sciencepark en Zeeburgereiland
- 5 – Gaasperplas en Diemerscheg
- 6 – Amstel III omgeving
- 7 – Amstelscheg
 - helemaal mee eens
 - mee eens
 - niet mee eens en niet mee oneens
 - mee oneens
 - helemaal mee oneens
 - weet niet, geen antwoord

24. In dit onderzoek zijn we benieuwd of het huishoudinkomen invloed heeft op de uitkomsten. De volgende vraag stellen we dan ook enkel voor dit doeleinde.

In welke klasse valt het netto inkomen van uw huishouden?

Uitkeringen, pensioengelden, alimentatie en dergelijke zijn ook inkomsten. Vakantiegeld, kinderbijslag, zorgtoeslag, huurtoeslag, kinderopvangtoeslag en inkomen van kinderen jonger dan 18 jaar vallen niet onder het netto inkomen.

- netto 750 euro per maand of minder
- netto tussen de 751 en 1.750 euro per maand
- netto tussen de 1.751 en 3.050 euro per maand
- netto tussen de 3.051 en 5.000 euro per maand
- netto meer dan 5.001 per maand
- weet niet / geen antwoord

[diverse overige achtergrondkenmerken zijn aanwezig in het panel van OIS, kunnen achteraf naar wens gekoppeld worden]

25. Bedankt voor uw medewerking aan het onderzoek. Heeft u nog opmerkingen naar aanleiding van het onderzoek? [open vraag]

- geen opmerkingen

Gemeente Amsterdam

Onderzoek, Informatie en Statistiek

Postbus 658
1000 AR Amsterdam

data.amsterdam.nl